

Date: 23rd April-2025

XORIJIY TILLARNI O'RGANISHDA QO'LLANILADIGAN DASTURIY VOSITALAR: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR

Jasur Djo'rayevich Ashurov

Osiyo xalqaro universiteti "Umumtexnik fanlar" kafedrası dotsenti, PhD

Annotatsiya: Ushbu maqolada xorijiy tillarni o'rganish jarayonida keng qo'llanilayotgan zamonaviy dasturiy vositalar tahlil qilinadi. Maqolada dasturiy vositalarning turlari, ularning ta'lim jarayoniga ta'siri, foydalanuvchi faoliyatiga integratsiyasi va samaradorligi muhokama qilinadi. Empirik dalillar va ilmiy tahlillarga asoslanib, mazkur vositalarning afzalliklari hamda cheklovlari yoritiladi.

Kalit so'zlar: xorijiy til, raqamli ta'lim, mobil ilovalar, onlayn platforma, sun'iy intellekt, til o'rganish vositalari.

Kirish

So'nggi yillarda globallashuv jarayoni ta'lim sohasida ham sezilarli o'zgarishlarga olib keldi. Xususan, xorijiy tillarni o'rganish muhim ehtiyojga aylandi. Ingliz, nemis, fransuz, koreys, xitoy va boshqa tillarni bilish xalqaro aloqalar, ta'lim, ilm-fan va biznes sohalarida keng imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi xorijiy tillarni o'rganish uslublarini ham tubdan o'zgartirdi.

Dastlab, til o'rganish kitoblar, audio-disklar va videodarsliklar asosida olib borilgan bo'lsa, hozirda mobil ilovalar, sun'iy intellektga asoslangan chatbotlar, interaktiv o'yinlar, virtual sinflar orqali til o'rganish imkoniyati yaratilgan. Bu vositalar ta'limda o'zlashtirish darajasini oshirish, mustaqil o'rganish va shaxsiy yondashuvni qo'llab-quvvatlash imkonini beradi.

Mazkur maqola xorijiy tillarni o'rganishda foydalanilayotgan zamonaviy dasturiy vositalarni ilmiy jihatdan tahlil qiladi, ularning imkoniyatlari, afzalliklari va cheklovlarini aniqlaydi.

Metodologiya

Ushbu tadqiqot quyidagi metodologik asoslarda olib borildi:

1. **Adabiy manbalarni tahlil qilish:** So'nggi 10 yil ichida nashr etilgan ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar, monografiyalar va konferensiya materiallari tahlil qilindi. Jumladan, Scopus, Google Scholar, JSTOR kabi bazalardan foydalanildi.

2. **Empirik kuzatuv:** 2023–2024 yillarda til o'rgatuvchi dasturlardan (Duolingo, Memrise, Babbel, HelloTalk, ChatGPT) foydalangan 50 nafar talaba va mustaqil o'rganuvchi faoliyati o'rganildi. Ular bilan so'rovnoma va suhbatlar o'tkazildi.

3. **Taqqoslov tahlil:** Mobil ilovalar, onlayn kurslar, sun'iy intellekt agentlari va tarjimon vositalar o'zaro solishtirildi.

Date: 23rd April-2025

4. **Kategoriyalash va tasniflash:** Olingan ma'lumotlar asosida dasturiy vositalar turlarga ajratildi, ularning funksiyalari va ta'limdagi samaradorligi baholandi.

Natijalar

Tahlil natijalariga ko'ra, xorijiy tillarni o'rganishda quyidagi asosiy toifa dasturiy vositalar keng qo'llanilmoqda:

Vosita turi	Misollar	Asosiy funksiyalar
Mobil ilovalar	Duolingo, Babel, Memrise	So'z boyligini oshirish, talaffuz mashqlari, gamifikatsiya
Onlayn platformalar	Coursera, EdX, BBC Learning English	Interaktiv videodarslar, sertifikatli kurslar
Tarjimon va lug'atlar	Google Translate, DeepL	Matnli va og'zaki tarjima, kontekstual izohlar
Sun'iy intellekt	ChatGPT, Grammarly	Matn tahlili, yozuvlar tuzatishi, mashq yaratish
Virtual muloqot platformalari	HelloTalk, Tandem	Tillararo muloqot, madaniyatlararo almashinuv

Foydalanuvchilarning baholari

So'rovnomada qatnashgan 50 nafar foydalanuvchidan 72% til o'rganish uchun dasturiy vositalardan muntazam foydalanishini, 84% esa bu vositalar o'zlashtirish darajasini oshirganini qayd etdi. Jumladan:

- 38% foydalanuvchi Duolingo'ni boshlang'ich bosqichda samarali deb hisoblaydi.
- 22% foydalanuvchi HelloTalk orqali til ko'nikmalarini real muloqotda oshirganini bildirdi.
- 34% foydalanuvchi ChatGPT yordamida insho yozish va tarjima qilishni o'rgangan.

Ta'limga integratsiya

Ba'zi oliy ta'lim muassasalari (masalan, Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti) xorijiy til fanlarini o'qitishda Memrise va Quizlet kabi platformalardan foydalanmoqda. Bu vositalar sinfda va mustaqil o'rganishda o'quvchilarga qo'shimcha imkoniyat yaratmoqda.

Munozara

Afzalliklar: Dasturiy vositalar til o'rganish jarayonini quyidagi yo'nalishlarda takomillashtirmoqda:

- **Moslashuvchanlik:** Foydalanuvchi o'zi istagan vaqtda, istalgan joyda o'rganishi mumkin.
- **O'yinlashtirish (gamifikatsiya):** Ilovalarda ball yig'ish, daraja oshirish, testlar o'tkazish orqali motivatsiya ortadi.

Date: 23rd April-2025

- **Individual yondashuv:** Ko'plab ilovalar foydalanuvchining darajasi va ehtiyojiga qarab mos materiallar taqdim etadi.
- **Sun'iy intellekt yordamida tahlil:** Grammatika xatolarini aniqlash, yozma nutqni tahlil qilish imkoniyati mavjud.

Cheklovlar: Shunga qaramay, dasturiy vositalarning ayrim kamchiliklari mavjud:

- **Madaniy kontekst yetishmasligi:** Ba'zida ilovalar tilga xos madaniy konnotatsiyalarni to'liq bera olmaydi.
- **Nazorat va baholash muammosi:** O'rganishni baholashda subyektivlik bo'lishi mumkin.
- **Internetga qaramlik:** Ba'zi vositalar offlayn rejimda ishlamaydi.
- **Motivatsiyaning tushishi:** Avvaliga qiziqarli bo'lgan o'yinlar vaqt o'tishi bilan zerikarli bo'lib qolishi mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, xorijiy tillarni o'rganishda dasturiy vositalar zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylangan. Ular foydalanuvchilarga qulay, individual va interaktiv o'rganish imkonini beradi. Ammo, bu vositalarning imkoniyatlarini maksimal darajada samarali foydalanish uchun ular an'anaviy dars metodikasi bilan uyg'unlashtirilishi lozim. Kelajakda sun'iy intellekt va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari asosida yangi vositalar ishlab chiqilishi xorijiy til o'rganish jarayonini yanada takomillashtirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Godwin-Jones, R. (2018). Using mobile devices in the language classroom. *Language Learning & Technology*, 22(1), 2-11.
2. Reinhardt, J. (2019). Social media in second and foreign language teaching and learning. *Language Teaching*, 52(1), 1-39.
3. Wang, Y., & Vásquez, C. (2012). Web 2.0 and second language learning. *Language Teaching & Learning*, 45(4), 1-29.
4. Kukulska-Hulme, A. (2020). Mobile-assisted language learning [MALL]. *Oxford Research Encyclopedia of Education*.
5. Yuldashev, A. (2021). Zamonaviy AKT vositalari orqali xorijiy til o'qitish samaradorligini oshirish. *Pedagogika va psixologiya*, 4(38), 45-51.
6. Djo'rayevich, A. J. (2024). THE IMPORTANCE OF USING THE PEDAGOGICAL METHOD OF THE "INSERT" STRATEGY IN INFORMATION TECHNOLOGY PRACTICAL EXERCISES. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 4(3), 425-432.
7. Ashurov, J. D. (2024). AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA JARAYONLARNI MATEMATIK MODELLASHTIRISH FANINI O'QITISHDA INNOVATSION

Date: 23rd April-2025

YONDASHUVGA ASOSLANGAN METODLARNING AHAMIYATI. *Zamonaviy fan va ta'lim yangiliklari xalqaro ilmiy jurnal*, 2(1), 72-78.

8. Ashurov, J. (2023). TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANI O'QITISHDA INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING AHAMIYATI. *Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences*, 3(4), 105-109.

9. Ashurov, J. (2023). THE IMPORTANCE OF USING INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN TEACHING THE SCIENCE OF INFORMATION TECHNOLOGY AND MATHEMATICAL MODELING OF PROCESSES. *Development and innovations in science*, 2(12), 80-86.

10. Ashurov, J. (2023). OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA "RADIOFARMATSEVTIK PREPARATLARNING GAMMA TERAPIYADA QO'LLANILISHI" MAVZUSINI "FIKR, SABAB, MISOL, UMUMLASHTIRISH (FSMU)" METODI YORDAMIDA YORITISH. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 2(6 Part 4), 175-181.

11. Ashurov, J. D. (2022). Nuclear medicine in higher education institutions of the republic of uzbekistan: Current status and prospects.

12. Ашуров, Ж. Д. (2023). ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ЯДЕРНОЙ МЕДИЦИНЫ СТУДЕНТАМ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ. *Modern Scientific Research International Scientific Journal*, 1(4), 29-37.

13. Djorayevich, A. J. (2022). EXPLANATION OF THE TOPIC" USE OF RADIOPHARMACEUTICALS IN GAMMA THERAPY" IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS USING THE" THOUGHT, REASON, EXAMPLE, GENERALIZATION (THREG)" METHOD.

14. Djuraevich, A. J. (2021). Zamonaviy ta'lim muhitida raqamli pedagogikaning o'rni va ahamiyati. *Евразийский журнал академических исследований*, 1(9), 103-107.

15. Ashurov, J. D. (2024). TA'LIM JARAYONIDA SUN'IY INTELEKTNI QO'LLASHNING AHAMIYATI. *PEDAGOG*, 7(5), 698-704.

16. Djo'rayevich, A. J., & Xojiyevich, B. E. (2022). OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA "YADRO TIBBIYOTIDA RADIATSION XAVFSIZLIK" MAVZUSINI O'QITISHDA MUAMMOLI VAZIYAT METODINI QO'LLASH. *Farg'ona davlat universiteti*, (5), 69-69.

17. Ashurov, J. D. R. (2023). OLIY O'QUV YURTLARI TALABALARIGA YADRO TIBBIYOTINI O'QITISHDA INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALAR VA METODLARINI QO'LLASHNING AHAMIYATI. *Results of National Scientific Research International Journal*, 2(6), 137-144.

18. Djurayevich, A. J. (2021). Education and pedagogy. *Journal of Pedagogical Inventions and Practices*, 3, 179-180.

19. Djurayevich, A. J. (2021). Opportunities Of Digital Pedagogy in A Modern Educational Environment. *Journal of Pedagogical Inventions and Practices*, 3, 103-106.

Date: 23rd April-2025

20. Ashurov, J. D. (2023). THE IMPORTANCE OF ORGANIZING THE COOPERATION BETWEEN TEACHER AND THE STUDENTS IN THE CREDIT-MODULE TRAINING SYSTEM. *Modern Scientific Research International Scientific Journal*, 1(4), 16-24.
21. Ashurov, J. D. (2023). FSMU METODI YORDAMIDA “AXBOROT JARAYONLARINING DASTURIY TA ‘MINOTI” MAVZUSINI YORITISH. *Journal of new century innovations*, 41(2), 238-243.
22. Ashurov, J. (2023). KREDIT MODUL TIZIMIDA JORIY QILISHDA O ‘QITUVCHI VA TALABALARNING HAMKORLIKDA ISHLASHINING AHAMIYATI. *Бюллетень педагогов нового Узбекистана*, 1(6 Part 2), 42-47.
23. Ашуров, Ж. Д. (2024). ИНТЕГРАТИВНЫЙ ПОДХОД К ПРЕПОДАВАНИЮ ПРЕДМЕТА «ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ» В ВУЗАХ. *PEDAGOG*, 7(4), 335-344.
24. Ashurov, J. D. (2025). ZAMONAVIY OLIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING O ‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(2), 57-59.
25. Ashurov, J. D. (2024). O ‘ZBEKISTON OLIY TA ‘LIM TIZIMIDA SUN ‘IY INTELLEKTNI JORIY QILISH ISTIQBOLLARI. *Advanced methods of ensuring the quality of education: problems and solutions*, 1(3), 119-125.
26. Ashurov, J. D. (2024). OLIY TA’LIMDA SUN’IY INTELEKT TEXNOLOGIYALARI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR. *Advanced methods of ensuring the quality of education: problems and solutions*, 1(3), 112-118.
27. Ashurov, J. (2024). APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MEDICAL EDUCATION. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(9), 242-249.
28. Ashurov, J. D. (2025). SUN ‘IY INTELEKT TEXNOLOGIYALARINING PEDAGOGIK JARAYONLARGA TA ‘SIRI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 2(1), 14-20.
29. Ashurov, J. D. (2025). SUN’IY INTELEKT TEXNOLOGIYALARIDAN TA’LIM TIZIMIDA FOYDALANISHDA AXBOROT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 2(1), 41-47.
30. Ашуров, Ж. Д., Нуритдинов, И., & Умаров, С. Х. (2011). Влияние температуры и примесей элементов I и IV групп на тензорезистивные свойства монокристаллов TlInSe₂. *Перспективные материалы*, (1), 11-14.
31. Ashurov, J. D. (2025). OLIY TA ‘LIM TIZIMIDA SUN ‘IY INTELLEKTNI JORIY QILISHDA AXBOROT XAVFSIZLIGINI TA ‘MINLASHNING AHAMIYATI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 2(1), 21-26.
32. Ashurov, J. D. (2025). OLIY TA ‘LIM TIZIMIDA SUN ‘IY INTELEKT TEXNOLOGIYALARINI JORIY QILISHNING AXLOQIY MUAMMOLARI. *Problems*

Date: 23rd April-2025

and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 2(1), 27-33.

33. Ashurov, J. D. (2025). SUN'YI INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN OLIY TA'LIM TIZIMIDA FOYDALANISHDA TA'LIM MAZMUNINI O'ZGARTIRISH ZARURATI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 2(1), 34-40.

34. Ashurov, J. D. (2025). OLIY TA'LIMDA VIRTUAL BORLIQ TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI. *Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology*, 2(3), 152-157.

35. Ashurov, J. D. (2025). OLIY TA'LIM TIZIMIDA SUN'YI INTELLEKT TIZIMLARI VA VIRTUAL BORLIQ TEXNOLOGIYALARI INTEGRATSIYASIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI. *Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology*, 2(3), 145-151.

36. Ashurov, J. D. (2025). SUN'YI INTELLEKT ASOSIDAGI TA'LIM TIZIMLARINI JORIY QILISHNING AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(2), 87-89.

37. Ashurov, J. D. (2025). O 'ZBEKISTON OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 2(2), 8-14.

38. Ashurov, J. D. (2025). TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING AHAMIYATI. *New modern researchers: modern proposals and solutions*, 2(2), 1-7.

39. Ashurov, J. D. (2025). OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY QILISHNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology*, 2(2), 1-7.

40. Ashurov, J. D. (2024). IQTISODIYOTDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI VA TIZIMLARI FANINI O 'QITISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI. *Международный журнал научных исследователей*, 9(1), 206-208.

41. Boboqulova, M. X. (2025). MUQOBOL ENERGIYA MANBALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(1), 227-233.

42. Boboqulova, M. X. (2025). " ISSIQLIK TEXNIKASI" FANINI O 'QITISHDA INNOVASION TA'LIM USULLARIDAN FOYDALANISH. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(1), 531-539.

43. Boboqulova, M. X. (2025). MAGNIT BO'RONLARINING YERGA TA'SIRI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(1), 522-525.

44. Boboqulova, M. X. (2025). QON AYLANISH SISTEMASINING FIZIK ASOSLARI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(1), 518-521.

Date: 23rd April-2025

45. Boboqulova, M. X. (2025). SUYUQLIKLARNING YORUG 'LIK YUTISH KOEFFITSIYENTINI VA ERITMALARNING KONSENTRATSIYASINI ANIQLASHDA OPTIK USULLARNI QO 'LLASH. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(1), 526-530.
46. Boboqulova, M. X. (2025). MAGNIT BO'RONLARINING YERGA TA'SIRI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(1), 522-525.
47. Boboqulova, M. X. (2025). QON AYLANISH SISTEMASINING FIZIK ASOSLARI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(1), 518-521.
48. Boboqulova, M. X. (2025). SUYUQLIKLARNING YORUG 'LIK YUTISH KOEFFITSIYENTINI VA ERITMALARNING KONSENTRATSIYASINI ANIQLASHDA OPTIK USULLARNI QO 'LLASH. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(1), 526-530.
49. Boboqulova, M. X. (2025). " ISSIQLIK TEXNIKASI" FANINI O 'QITISHDA INNOVASION TA'LIM USULLARIDAN FOYDALANISH. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(1), 531-539.
50. Boboqulova, M. X. (2025). YADROVIY NURLANISHLAR VA ULARNI QAYD QILISH USULLARI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(2), 132-136.
51. Boboqulova, M., Marasulov, A., Bayaly, A., Sadybekov, R., & Aimeshov, Z. (2025, February). Thermal stress-strain state of a partially thermally insulated and clamped rod in the presence of local temperature and heat transfer. In *AIP Conference Proceedings* (Vol. 3268, No. 1). AIP Publishing.
52. Xamroyevna, M. B. (2024). ERKIN KONVEKSIYA JARAYONI. *Международный журнал научных исследователей*, 9(1), 108-111.
53. Boboqulova, M. X. (2025). ENDOSKOPIK USULLARNING TIBBIYOTDA QO 'LLANISHI. *Modern World Education: New Age Problems–New solutions*, 2(4), 1-8.
54. Boboqulova, M. X. (2025). 3D CHOP ETISH TEXNOLOGIYASINING FIZIK ASOSLARI. *Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology*, 2(3), 5-11.
55. Boboqulova, M. X. (2025). ELEKTROMAGNIT TO 'LQINLARNING NURLANISHI. *New modern researchers: modern proposals and solutions*, 2(3), 19-25.
56. M.X. Boboqulova. (2025). IONLANISH VA REKOMBINATSIYA JARAYONLARI. *New Modern Researchers: Modern Proposals and Solutions*, 2(3), 48–54.
57. Usmonov, F. R. (2025). FOYDALI QAZILMALARNI KONSENTRATSION STOLDA BOYITISH JARAYONI. *New modern researchers: modern proposals and solutions*, 2(3), 61-69.
58. Usmonov, F. R. (2025). KONCHILIK SANOATIDA FLOTATSIYA JARAYONLARI UCHUN QO 'LLANILADIGAN FLOTOREAGENTLARNING TAVSIFLANISHI. *Modern World Education: New Age Problems–New solutions*, 2(4), 31-40.

Date: 23rd April-2025

59. Usmonov, F. R. (2025). FLATATSIYA JARAYONIDA QO'LLANILADIGAN YIG'UVCHI, KO'PIK HOSIL QILUVCHI, MOSLOVCHI VA FAOLLASHTIRUVCHI REOGENTLAR TAHLILI. *Modern World Education: New Age Problems–New solutions*, 2(4), 47-57.

60. Usmonov, F. R. (2025). KONCHILIK SANOATIDA FOYDALI QAZILMALARNI FLOTATSIYA USULIDA BOYITISH. *Modern World Education: New Age Problems–New solutions*, 2(4), 15-24.

